

"שני חצאים הם דבר שלם"

משיחת פורים תש"מ

בשבוע זה חלה פרשת שקלים, המנציחה את המסורת של תרומת "מחצית-השקל" לבית-המקדש.

התורה, תורת-אמת, אומרת: "חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם".

התורה מוסיפה ואומרת: למה נברא האדם יחידי? - כלומר שלכאורה הדבר לא היה צריך להיות כך - כדי שכל יהודי, גם בסוף כל הדורות, יידע שהוא "עולם מלא", בדיוק כמו אדם הראשון! ידיעה זו חשובה כל-כך, עד שרק בגללה נברא אדם הראשון יחידי!

אין כוונת הדברים שכאשר יהודי נפגש עם יהודי אחר עליהם להישאר כשני אנשים נפרדים, חס-ושלום, אלא עליהם לנהוג בהתאם להוראה הנלמדת משיעור החומש היומי: "כי תשא את ראש בני-ישראל" - המצווה היא לתת דווקא מחצית השקל.

הדבר מנוגד, לכאורה, לנוהג המקובל בענייני קדושה - להקדיש דווקא דבר שלם, שמן, יפה ונאה; ואילו כאן - "העשיר לא ירבה והדל לא ימעט", יש לתת דווקא חצי דבר!

מוסבר על כך בתורת המוסר, בקבלה ובחסידות, וגם בתורת הנגלה: מצווה זו מדגישה, שיהודי הוא שלם רק כשהוא מתחבר עם יהודי נוסף. הם אינם נשארים שני אנשים נפרדים - שני חצאים נפרדים - אלא הם מתחברים יחד, וכך הופכת "מחצית השקל" לשקל שלם, הנקרא בכתוב "שקל הקודש", כלומר שהם הופכים למציאות קדושה.

זאת על-אף שגם אחרי הפגישה והשיחה ביניהם עדיין "אין דעותיהם שוות", כפי שאנו רואים במציאות; דבר זה כלל אינו נוגע, כדברי הכתוב "האמת והשלום אהבו", וכפי שהגמרא מספרת, שאף-על-פי ש"בית שמאי אוסרים ובית הלל מתירים", ומבחינתם היתה זו האמת, שכן כל אחד מהצדדים היה נאמן לדעתו, כפי שהתקבלה בשכלו, ולכן היתה זו האמת שלו, שכן "אין לדיין אלא מה שעיניו רואות" - יחד עם זאת, בנוסף לאמת היה ביניהם גם שלום, ושניהם מתוך אהבה, "אהבו", לא מתוך הכרח, ולא לשם תועלת צדדית.

זאת משום שהיתה ביניהם אהבה אמיתית, אהבה שבכוחה לאחד הפכים.

אדרבה: היכן אנו רואים אהבה אמיתית? כאשר שני אנשים חולקים אותה השקפה, אותה התנהגות ואותו חינוך, ואינם נלחמים זה בזה - אין בכך כל ראייה שהשלום והאהבה שוררים ביניהם בתוקף;

אבל כשאחד מהם הוא משבט יששכר וחברו משבט זבולון, אחד מהם הוא מ"ראשיכם" וחברו מ"שואב מימין", ועם זאת שוררת אהבה ביניהם, "אהבו" - זוהי הוכחה לאהבה אמיתית, אהבה הקשורה ל"תורת-אמת", ומכיוון שבאמת לא ייתכנו שינויים, תהיה זו אהבה של קיימא.

הדבר נרמז במלה "אמת", כדברי התלמוד הירושלמי, שהמלה "אמת" מורכבת מהאות הראשונה, האמצעית והאחרונה באותיות האל"ף-ב"ת; כשאותיות אלו מתחברות והופכות למלה אחת - זוהי ההוכחה שמדובר באמת, בדבר שלא ייתכנו בו שינויים, משום שהוא כולל יחד את הראש, את האמצע ואת הסיום, הסוף והחותם.

פרשת זיקה

אנו יכולים ללמוד זאת גם ממגילת אסתר. הבעל-שם-טוב מסביר את ההלכה "הקורא את המגילה למפרע - לא יצא" כמתייחסת למי שקורא את המגילה כמאורע שהתרחש בעבר בלבד. עלינו לקרוא את המגילה עכשיו, "בזמן הזה", לחוות את האירועים "בזמן הזה", וללמוד מהם הוראה ל"זמן הזה".

אם הדבר נכון בנוגע לכל העניינים העיקריים שבמגילה - ודאי שכך הדבר בנוגע לעניינה המרכזי, "תוקפו של נס". כיצד נגרם "תוקפו של נס"? על-ידי דברי אסתר "לך כנוס את כל היהודים... וצומו עלי". תפילה זו לקב"ה גרמה לביטול הגזירה ולניצחון הגדול, "ונהפוך הוא".

כיצד הצליחו לכנס את כל היהודים, כך שכל היהודים ישתתפו באותו כינוס, ויהיו באותו מצב - הן אותם יהודים ש"נהנו מסעודתו של אותו רשע", והן היהודים שהיו כלילי השלמות, כמו מרדכי עצמו, שהשתתף גם הוא בצום, וכן אסתר עצמה, שאמרה "גם אני ונערותי אצום כן"?

הדבר התאפשר על-ידי כך, ש"הגידו לו את עם מרדכי": נאמר - בצורה שהורגשה גם ברחוב, גם על-ידי לא-יהודים - ש"עם מרדכי" "לא יכרע ולא ישתחוה"!

בנושאים אחרים - יכולות להיות דעות שונות, כשמדובר באכילת סעודה ישנן דרכים שונות להתנהג; אבל כשמדובר על כריעה והשתחווייה בעניינים יסודיים - כל מי ששייך ל"עם מרדכי" "לא יכרע ולא ישתחוה"!

